

Universiteiten meer geld? Maar dan ook herstel van het vrije woord en integere arbeidsverhoudingen

Posted on 10 november 2021 by Paul Verburgt

Het is weer noodklokkentijd. Zolang de kabinetsformatie bezig is, moet je van je laten horen want voor je het weet slaan ze je over. Denken de klokkenluiders.

Uiteraard waren de universiteiten van de partij. Die beieren eigenlijk continu. Dat is niet handig, want het is net als met een drukke straat: op een gegeven moment hoor je het verkeer niet meer. Maar goed, ik heb jaren in het hoger onderwijs gewerkt, dus houd ik ze een beetje in de gaten en heb ik deze noodklok gehoord.

De universiteiten willen 1,1 miljard erbij hebben, structureel. Dat is 25% van het huidige budget. Hetzelfde percentage dat ze sinds het jaar 2000 zouden hebben ingeleverd.

Niet te veel argumenteren

Ondanks die parmantige 1 achter de komma, lijkt het me geen sterke rekensom. Maar heel veel doet het er niet toe, zo leert de ervaring. Het gaat om de claim.

Jarenlang schreef ik zelf brandbrieven naar kabinetsformateurs en merkte ik dat je eenvoudig in de knoop kan raken als je al te veel argumenten geeft.

Laat je zien hoe goed je bent, dan krijg je al snel te horen dat je dus geen extra geld nodig hebt. En zeg je dat je het nauwelijks rooit, dan loop je de kans dat ze zeggen geen geld in een zinkend schip te willen steken. Ook compensatie vragen voor bezuinigingen, is riskant: alsof anderen niet hebben geleden.

Gouden regel: niet te veel argumenteren.

De ondertekenaars

De universiteiten weten dat kennelijk, want hun onderbouwing is dunne soep. De kracht moet meer worden gezocht in de ondertekenaars van de claim.

Onder de aardige naam 'Normaal Academisch Peil' heeft de hele goegemeente het manifest ondertekend. De universiteiten, een reeks vakbonden, de pressiegroep WOinActie, het Promovendi Netwerk, de Landelijke Kamer van Verenigingen en een paar 'delicatessen' zoals de vijftig leden tellende Jonge Akademie.

Waar blijven de bedrijven?

Bijval uit het *Umfeld* van de universiteiten is er nauwelijks. Alleen de eerbiedwaardige Vereniging Nederlandse Kunsthistorici en het Oncode Institute (kankeronderzoek) steunen de eis.

Waar is de rest van onze wetenschappelijke topinstituten? De Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), de Koninklijke Nederlandse Akademie voor Wetenschappen (KNAW), TNO.

En waar blijven de researchafdelingen van grote bedrijven? Die bedrijven hebben er toch ook belang bij dat studenten niet als ingeblikte ham de universiteiten verlaten:

schools, gedresseerd en voorzien van de juiste mening? Dus waar is de support van VNO/NCW, grote bedrijven, MKB, voor mijn part headhunters?

Vergeten? Geen steun? Of 'ieder voor zich'?

Woker dan woke

Brede externe steun zou de claim van de universiteiten aanzienlijk hebben versterkt. Nu is het toch één van de vele bedelbrieven die de formateurs ontvangen en waarvoor – zoals het aloude gerucht wil – de prullenmand gereed staat.

Daar komt bij dat de universiteiten er niet goed op staan, niet in de publieke opinie en niet bij Haagse politici. En dat kost punten als er geld moet worden verdeeld.

De universiteiten zijn *woke* geworden. Woker dan woke om precies te zijn. Waar het vrije woord en het scherpe debat moeten heersen, daar regeren nu (zelf)censuur en *canceling*. Studenten en docenten eisen bescherming tegen onwelgevallige inzichten en dito wetenschappers, ze horen in de normaalste woorden *microaggression* en willen zich afsluiten in *safe spaces*.

Hogepriesteres van de wokeness

Ondertussen verlangen ze dat de wetenschap wordt gedekoloniseerd en inclusief wordt gemaakt. Wat dat precies betekent, weet niemand, maar de uitkomst staat vast: geld en macht moeten worden overgeheveld naar op etniciteit en geaardheid geselecteerde medewerkers, zolang het maar geen 'witten' zijn.

De topbestuurders deden tot voor kort maar wat graag mee aan het om zeep helpen van de academische vrijheid. Ze verdienden er *credits* mee bij de hogepriesteres van de *wokeness*, de minister van onderwijs, mevrouw Van Engelshoven van D66.

En ze konden hun traditioneel zwakke interne positie wat glans geven door de spraakmakende gemeente haar zin te geven.

Niet te extravagant

Er is een kentering gaande en laat ik nou denken dat dit komt omdat de dames en

heren topbestuurders wel zien dat deze minister vanwege verregaande onbekwaamheid niet zal terugkeren en ook niet snel zal worden opgevolgd door een volgende woke-fanaat.

Bovendien moet er geld worden binnengehaald en dan doe je er verstandig aan niet al te extravagant over te komen.

Nog steeds te veel overhead

Dat telt te meer omdat de universiteiten bestuurlijk nog wel wat uitgedeukt moeten worden.

De instellingen hebben nog steeds heel veel (veel te veel) *overhead*. Dat is altijd een gevoelig onderwerp, want wie daarover een kritische opmerking maakt of zelfs maar een vraag stelt, wordt bedolven onder onweerlegbaarheden als 'je moet toch een dak boven je hoofd hebben!'.

Ik laat me niet gek maken en weet zeker dat als de bestuurders er met hun eigen geld inzaten, de wereld er heel anders uit zou zien.

Procesontwerpers groeien en bloeien

En dan de bureaucratie. Om de massale studentenstromen onder controle te brengen en te voldoen aan de rendementseisen van de overheid zijn de universiteitsbazen als fabrikanten hun processen gaan stroomlijnen en protocolleren. Van varken tot ingeblikte ham, check!

De bijvangst van dit soort rationalisaties is altijd giftig. De varkens willen maar één ding: zo snel mogelijk in het blik. En de slachters (de docenten) gaan doen alsof alle varkens gelijk zijn. De enige groep die groeit en bloeit, zijn de controleurs en procesontwerpers.

Uitbuiting

Wat ook niet erg meehelpt is de – ik gebruik het woord welbewust – uitbuiting van het wetenschappelijke voetvolk. Minuscule tijdelijke aanstellingen zonder toekomstperspectief, gericht op productiearbeid, variërend van het geven van

voorgeprogrammeerde lessen tot het schrijven van doorgaans vergeefse subsidieverzoeken.

Overwerk is standaard, niet-zeuren de norm, oververmoeidheid de regel.

Het is echt te eenvoudig om te roepen dat dit alleen valt op te lossen met extra geld. Ik begrijp wel dat WOinActie nu gezamenlijk optrekt met de universiteitsbestuurders, maar uiteindelijk komen ze weer tegenover elkaar te staan. Zelfs als er extra geld komt, moeten ze vrezen dat de arbeidsverhoudingen blijven zoals ze zijn en dat er alleen maar meer 'tot wetenschapper gemaakten' bij zullen komen.

80.000 buitenlandse studenten

Tja, en dan hebben we sinds kort de uit de pan rijzende aantallen internationale studenten. De voorzitter van de Universiteit van Amsterdam, Geert van Dam, had nog een noodklok in voorraad en begon stevig aan het koord te trekken. Ze heeft ook het grootste probleem: van de 39.000 studenten is een kwart afkomstig uit het buitenland. Een enorme groei, want vijf jaar geleden waren het er nog maar 3100.

Landelijk is het beeld niet anders. 80.000 internationale studenten, 23% van het totaal, een verdubbeling sinds 2015.

De meerderheid komt uit de Europese Economische Regio. Ze hebben vrijelijk toegang tot onze universiteiten en betalen ons – internationaal gezien – zeer lage collegegeld.

Soort van Engels

Niet te doen, zeggen de universiteitsbestuurders, maar iedereen ziet het pak boter op hun hoofden. De afgelopen jaren hebben ze zich uitgeput om hun instellingen te internationaliseren. De helft van de 300 masteropleidingen van de Universiteit van Amsterdam wordt bijvoorbeeld al in het (= een soort van) Engels gegeven.

Is goed voor de wetenschap en de Nederlandse studenten, was de boodschap, maar het diende ook andere doelen, doelen waar bestuurders van houden: groei, aanzien en meer geld.

Lees de reclameboodschappen op de sites van de universiteiten maar na (als ze

nog niet gewist zijn).

Minister deed niets

De grote groei van de studentenpopulatie van de Universiteit van Amsterdam komt grotendeels op rekening van de internationale instroom. Eens staat het water je aan de lippen en moet je optreden. Het liefst zou het college van bestuur de buitenlanders weren, maar dat mag niet. EU, weet u wel. En het komt ook niet erg 'divers' over.

De minister heeft ondanks druk van de universiteitsbestuurders niets gedaan. Die had natuurlijk helemaal geen zin in een moeizame missie naar Brussel. Dan kun je naar Amsterdamse gewoonte wel roepen dat je het recht in eigen hand neemt, maar dat is voor de bühne en in elk geval te laat.

Had indertijd geweigerd aan de woke-religie van mevrouw mee te doen. Ze zou direct aan de slag zijn gegaan!

Voor wat, hoort wat

De universiteitsbestuurders verkeren dus in een zwakke positie als ze het nieuwe kabinet om een miljard extra budget vragen. Toch val ik ze bij: er moet structureel geld bij want de sector is uitgewoond (zoals inmiddels zoveel sectoren, van politie tot leger, van jeugdzorg tot gemeenten).

Misschien dat hun kansen verbeteren als ze tegenover dat extra geld eens de serieuze belofte plaatsen om orde op zaken te stellen.

Herstel van het vrije woord, doorvoeren van integere arbeidsverhoudingen, stoppen met de mechanisering van het onderwijs en echt snijden in de overhead.

Een plan met concrete doelen, een belofte. Voorzien van alle handtekeningen die ze nu ook hebben weten te verzamelen.

Voor wat, hoort wat. Of *something for something* als ze dat beter begrijpen.

Wynia's Week *wordt gedragen door de auteurs en de donateurs. Nog geen donateur? Doneren kan op verschillende manieren. Kijk* ***HIER****. Hartelijk dank*